

A photograph of a baby sitting at a wooden table, eating with a red spoon. The baby is wearing a yellow shirt and a white bib. The background is a blurred indoor setting with a white cabinet and a blue bowl on the table.

**Locatie in beeld.
Pedagogisch werkplan
van onze locatie voor
dagopvang
Kameleon**

2023

Inhoud:

Inleiding.

- *Ik ben in beeld* in het kort

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

- Onze locatie
- Stamgroepen
- Beroepskracht-kindratio (BKR)
- Beroepskrachten in opleiding

Opvoeden doen we samen.

Met ouders

- Kennismaken en wennen
- De mentor
- Elkaar informeren
- Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Door groepsmanagement

- Gedifferentieerd werken
- Teamwerk
- Samen kinderen volgen
- Naar een volgende groep of naar de basisschool
- Signaleren van bijzonderheden
- Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen
- Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

Met andere organisaties

- Doorgaande lijn met het onderwijs
- Samenwerken met andere organisaties

In een rijke uitdagende omgeving.

- Indeling van de ruimte
- Inrichting van de hoeken en plekken
- Geordend materiaal
- Buitenruimte

Met ruimte voor initiatief.

- Een vast maar flexibel dagritme
- Baby's en dreumesen
- Overgangen in het dagritme
- Belangrijke onderdelen in het dagritme
- Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Altijd in dialoog.

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

- Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt
- Extra opvang afnemen
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach
- Bijzonderheden van onze locatie en gemeentelijke eisen

Bijlage 1. De ontwikkelingsgebieden op een rij

Bijlage 2. Gebruikte literatuur

Locatie in beeld.

Pedagogisch werkplan van onze locatie voor dagopvang.

Naam locatie: **Kameleon**
Adres locatie: **Verlengde Spoorlaan 2**
Op onze locatie is de leidinggevende: **Bianca Hovestad**
Zij krijgt leiding van: **Myra Poots-de Jong**

Inleiding.

Dit pedagogisch werkplan is bestemd voor iedereen die benieuwd is naar onze locatie – van ouders en verzorgers tot medewerkers van de GGD. Voor onze eigen pedagogisch professionals is het een naslagwerk. Het pedagogisch werkplan beschrijft de sfeer op onze locatie én de manier waarop we voldoen aan de wettelijke pedagogische kwaliteitseisen.

Het pedagogisch werkplan *Locatie in beeld* ligt in het verlengde van *Ik ben in beeld*: het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG.

***Ik ben in beeld* in het kort**

Kinderen zijn ontdekkers, onderzoekers, kunstenaars, kunstmakers, wetenschappers, handarbeiders – alles is in aanleg aanwezig. En elk kind is uniek. Geboren met een eigen aard en karakter, met aanleg en talent voor de eigen persoonlijke ontwikkeling. Het is aan ons om dat te zien, om ieder kind in beeld te hebben. We verrijken de ontwikkeling van kinderen door dagelijks te kijken naar hun welbevinden en betrokkenheid. Voelt het kind zich goed? En is de betrokkenheid hoog? Dat zijn de vragen die ertoe doen. Met welbevinden en betrokkenheid als kompas krijgen we onmiddellijk feedback over onze inzet en interactie met de kinderen. Doen we de goede dingen? We zien het direct: kijk hoe het kind zich voelt en hoe betrokken het is.

Met vier pijlers stimuleren we dagelijks het welbevinden en de betrokkenheid:

- Opvoeden doen we samen
- In een rijke uitdagende omgeving
- Met ruimte voor initiatief
- Altijd in dialoog

In dit pedagogisch werkplan van de locatie lees je hoe we praktisch invulling geven aan de vier pijlers. In het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG lees je meer over de visie erachter.

Nieuwsgierig naar ons complete pedagogisch beleid? Download [**Ik ben in beeld**](#)

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

In dit hoofdstuk: een beschrijving van de locatie, de stamgroepen, de beroepskracht-kindratio en de inzet van beroepskrachten in opleiding.

Onze locatie

Kinderdagverblijf de Kameleon staat in de wijk het Petenbos. We hebben een grote, mooie, lichte locatie met vijf kinderdagverblijf groepen, te weten, twee babygroepen, twee peutergroepen en een verticale groep. De locatie is 52 weken per jaar open, exclusief de feestdagen. De maximale capaciteit van de locatie is 68.

Bij het kinderdagverblijf werken wij themagericht volgens de methode Uk & Puk.

Wat houdt Uk&Puk in?

Uk&Puk is een educatieve methode voor alle kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. Het aanbod is zo samengesteld dat alle jonge kinderen er baat bij hebben. Uk&Puk biedt kinderen uitdagende, speelse activiteiten waarmee ze actief en zelf ontdekkend bezig kunnen zijn. Uk&Puk stimuleert de ontwikkeling van jonge kinderen zodat zij goed voorbereid starten in groep 1 van de basisschool. Uk &Puk heeft een doorgaande leerlijn met Ik&Ko, dat bestemd is voor groep 1 en 2 van het basisonderwijs. In de methode Uk&Puk speelt de handpop Puk een rol.

Puk

Puk is het speelkameraadje van de kinderen. Puk maakt altijd wel iets mee wat de kinderen herkennen; hij heeft bijvoorbeeld nieuwe schoenen of hij is verkouden. Puk biedt troost en is een vriendje bij wie kinderen zich veilig voelen. Kinderen kunnen zich identificeren met Puk. Aan hem durven ze hun fantasieën, ideeën, gedachten en gevoelens te vertellen, terwijl ze dat bij een volwassene wellicht nog wat eng vinden. Via Puk kunnen de pedagogisch medewerkers de kinderen betrekken bij een activiteit en kunnen ze op een veilige en speelse manier interactie met de kinderen uitlokken.

Werkwijze

Bij Uk&Puk wordt gewerkt met thema's. Er zijn in totaal tien thema's die voortkomen uit de directe belevingswereld van de kinderen. Ze spelen zich af in het hier-en-nu. Elk thema duurt vier tot zes weken. Bij elk thema hoort een voorleesverhaal. De thema's zijn: 'Welkom Puk!', 'Wat heb jij aan vandaag?', 'Eet smakelijk!', 'Dit ben ik!', 'Reuzen en kabouters', 'Regen', 'Hatsjoe!', 'Knuffels', 'Oef wat warm!' en 'Ik en mijn familie'. Daarnaast kunnen ook andere thema's aan de orde komen; thema's die dichtbij de kinderen staan en herkenbaar zijn voor hen. Na ieder thema is er een 'overgangs' week. De kinderen kunnen loskomen van het oude thema en de pedagogisch medewerkers zijn al bezig met de voorbereidingen voor het volgende thema.

De thema's brengen de buitenwereld naar binnen bij de locatie. Daardoor kunnen kinderen veel ervaringen opdoen en nieuwe dingen leren. De hoeken worden door de pedagogisch medewerker

aangepast aan het thema. Dat maakt de hoeken voor kinderen tegelijkertijd herkenbaar en uitdagend. Zo zal de kast met ontwikkelingsmaterialen bijvoorbeeld altijd puzzels bevatten, maar het puzzelaanbod is voor een deel afhankelijk van het thema dat aan de orde is. De huishoek kan bijvoorbeeld bij het thema 'Reuzen en kabouters' verrijkt worden met spullen waarin de kinderen zich bijvoorbeeld kunnen verkleeden als kabouter of waar ze dingen kunnen sorteren op groot en klein en zwaar en licht met behulp van een weegschaal en sorteerbakjes. Hierdoor ontstaan extra kansen door het doen-alsof-spel. Maar ook in andere hoeken kunnen materialen worden toegevoegd of tijdelijk verwijderd. Tevens kan er een themahoek worden gemaakt waarin materialen staan uitgesteld die passen bij het thema. Dit kan een boek zijn met daarbij passende materialen waar kinderen mee kunnen spelen.

In de dagplanning wordt de dagritmestructuur vastgelegd. Elke dag kent terugkerende activiteiten. Dat geeft de kinderen een gevoel van veiligheid, het geeft hen houvast. Aan de hand van dagritme kaarten maken we de structuur van de dag zichtbaar voor de kinderen. Jonge kinderen kunnen nog niet klokkijken en hebben nog weinig besef van tijd. Kinderen kunnen zich erg onveilig voelen als ze niet weten waar ze aan toe zijn. De dagritme kaarten zijn niet alleen geschikt om vooruit te kijken, maar ook om terug te kijken. Kinderen kunnen bijvoorbeeld met behulp van de kaarten aan hun ouders vertellen wat zij die dag allemaal gedaan hebben.

Uk&Puk en ouders

Ook ouderbetrokkenheid is belangrijk, omdat de ontwikkeling van jonge kinderen voor een belangrijk deel thuis plaatsvindt. Bij elk thema hoort een ouderbrief met informatie over welk thema centraal staat. Ook staan hier tips in om op een leuke manier met het onderwerp bezig te zijn en kinderen te stimuleren om zich verder te ontwikkelen. Denk hierbij aan het voeren van gesprekjes, versjes, liedjes of suggesties van prentenboeken. Voor we een thema starten, kan aan ouders gevraagd worden om te zoeken naar spullen die aansluiten bij het thema zodat we de omgeving nog rijker kunnen maken of we er activiteiten mee kunnen doen. Dit kunnen spullen zijn die ouders te leen aanbieden of spullen waar zij niets meer mee doen en wel willen afstaan. De overgang naar de basisschool is voor veel peuters een grote stap. Om hen hierbij te helpen, is er een thema met activiteiten voor peuters die bijna naar de basisschool gaan. Dit thema geldt alleen voor Uk&Puk en niet voor Puk&Ko.

Tevens wordt er op onze locatie peutergym gegeven door onze vakdocenten sport en bewegen. Wij starten met de gymlessen vanaf twee jaar. Alle peuters krijgen in de speelhal gymlessen van onze vakdocent. In deze speelhal hebben wij de beschikking over verschillende materialen, de kinderen kunnen er klimmen, balanceren, glijden, koprollen maken op de maten. Het is mooi om te zien hoe het zelfvertrouwen van de peuters groeit. Daar waar ze eerst niet van die 'hoge' kast af durfden te springen, zeggen ze nu, "ik kan het zelf"! Spelend leren door bewegen.

In onze tuin kunnen zowel de kinderen van het kinderdagverblijf als de kinderen van de BSO heerlijk spelen, er is een zandbak, een glijbaan, een natuurplein en uiteraard is er ruimte om te fietsen.

Stamgroepen.

Op onze locatie werken we met vaste groepen kinderen en een vast team van pedagogisch professionals.

Naam groep.	Leeftijd.	Maximaal aantal kinderen.
Vlinders	0-2	12
Libelle	0-2	8
Bijen	2-4	16
Krekels	2-4	16
Duizenpoot	0-4	16

Tijdens het kennismakingsgesprek vertellen we ouders met welke groepen we werken. We vertellen voor welke leeftijd elke groep is en hoe groot de groepen zijn. Ook vertellen we welke pedagogisch professionals bij elke groep horen, wanneer zij werken, en hoe we vaste pedagogisch professionals vervangen bij ziekte en vakantie. Op de locatie is te zien wie welke dag werkt – en zo nodig op welke tijden.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

Net als alle locaties van Wij zijn JONG werken wij volgens de BKR-rekentool van de Rijksoverheid. Daarmee berekenen we hoeveel pedagogisch professionals er minimaal aanwezig moeten zijn op een groep. Is de dagopvang dagelijks tien uur of meer open, dan mag er per dag maximaal drie uur worden gewerkt met minder pedagogisch professionals. In ons basisrooster staat hoe de inzet van pedagogisch professionals is geregeld voor elke groep apart.

Groep 1: Vlinders

	Afwijken BKR 's morgens	Afwijken BKR tussen de middag	Afwijken BKR eind van de middag/'s avonds
Maandag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45
Dinsdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45
Woensdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45
Donderdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45
Vrijdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45

Groep 2: Libelle

	Afwijken BKR 's morgens	Afwijken BKR tussen de middag	Afwijken BKR eind van de middag/'s avonds
Maandag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45
Dinsdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45

Woensdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45
Donderdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45
Vrijdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.15 tot 17.45

Groep 3: Bijen

	Afwijken BKR 's morgens	Afwijken BKR tussen de middag	Afwijken BKR eind van de middag/'s avonds
Maandag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Dinsdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Woensdag	Gesloten	Gesloten	
Donderdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Vrijdag	gesloten		

Groep 4: krekels

	Afwijken BKR 's morgens	Afwijken BKR tussen de middag	Afwijken BKR eind van de middag/'s avonds
Maandag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Dinsdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Woensdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Donderdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Vrijdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45

Groep 5: Duizendpoot

	Afwijken BKR 's morgens	Afwijken BKR tussen de middag	Afwijken BKR eind van de middag/'s avonds
Maandag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Dinsdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Woensdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Donderdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45
Vrijdag	Van 8.15 tot 9.00	Van 13.00 tot 14.30	Van 17.00 tot 17.45

De uren waarop we gegarandeerd voldoen aan de beroepskracht-kindratio (BKR) bij het KDV zijn: Van 7.30 – 8.15 uur en van 9.00 – 13.00 uur in de ochtend en van 14.30 – 17.00 uur in de middag en van 17.45 – 18.30 uur in de avond.

Bij ons wordt er bij het kinderdagverblijf in de vakanties tussen 12.30 uur en 14.30 uur gepauzeerd en kan er worden afgeweken van de BKR:

Bij 2 pm ers op de groep bij het KDV:
 Pauzetijden zijn van: 13.00-13.45 en van 13.45-14.30 uur.

Bij 2 pm ers in de ochtend en 1 in de middag:
 Pauzetime van 12.30-13.15 uur.

De ochtend medewerker werkt tot 13.15 uur.

Bij 3 pm ers op de groep KDV :

Pauzetijden van:

13.00-13.30

13.30-14.00

14.00-14.30

Zo informeren we ouders over de afwijkingsregeling en wijzigingen daarop:

- De nieuwsbrief, ouders ontvangen deze nieuwsbrief via het ouderportaal. Tevens hangen we deze nieuwsbrief op de deuren van de groepen. Pedagogisch medewerkers attenderen ouders op de wijziging.
- De ouders hebben bij de intake getekend voor opvang in een tweede stamgroep.
- Op rustige dagen met weinig kinderen of bij ziekte sluiten we een groep, de kinderen van de groep die gesloten wordt, worden in hun tweede stamgroep geplaatst. Ouders zijn altijd op de hoogte wanneer hun kind op een andere groep verblijft. Een kind heeft nooit meer dan twee stamgroepen.
- Aan het einde van de dag sluiten we vanaf 18.00 uur bij de groep de Vlinders (0-2 jaar) en bij de groep de Krekels (2-4 jaar).
- Als een medewerker alleen op de groep staat tot 17.15 uur (met name in vakanties) dan gaat de groep dicht en gaan de kinderen naar de tweede stamgroep.

Beroepskrachten in opleiding.

Naast onze professionals werken er regelmatig beroepskrachten in opleiding op onze locatie. We hanteren het stagebeleid van Wij zijn JONG.

- Stagiairs. Op onze locatie zijn vaak een of meer stagiairs aanwezig die het vak van pedagogisch professional leren. Ze voeren verzorgings- en begeleidingstaken uit en assisteren bij activiteiten. Dat doen ze onder verantwoordelijkheid van de pedagogisch professionals. Die zijn altijd in de buurt. Naarmate de opleiding vordert, neemt de zelfstandigheid van de stagiairs toe. Elke stagiair heeft een interne stagebegeleider.

Opvoeden doen we samen.

De praktische invulling van de pijler 'Opvoeden doen we samen' heeft drie onderdelen: het contact met ouders, ons groepsmanagement, en de samenwerking met andere organisatie zoals basisscholen. Samen zetten we ons in voor de kinderen, zodat zij hun mogelijkheden en talenten optimaal kunnen ontwikkelen.

Opvoeden doen we samen – met ouders

In dit deel: kennismaken en wennen, de mentor, elkaar informeren, en samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen.

Kennismaken en wennen

In de eerste periode leggen we de basis van de vertrouwensrelatie tussen de ouders, het kind en de pedagogisch professionals. Het ene kind heeft meer moeite met nieuwe situaties of een nieuwe omgeving dan het andere. We besteden daarom bewust aandacht aan het wennen. Hoe eerder een kind zich veilig voelt bij ons (welbevinden), hoe sneller het betrokken kan spelen. Tijdens de kennismaking zoeken we met de ouders naar een manier van wennen die prettig is voor hun kind. In de wenperiode kijken we samen naar het welbevinden en we evalueren hoe het met hun kind gaat, zodat we eventueel iets kunnen aanpassen.

De wenperiode ziet er als volgt uit:

Wennen en overgaan naar een andere groep

In principe komen de kinderen bij het KDV één keer wennen, dit geldt zowel voor de baby's die starten als voor de peuters. We maken hiervoor een afspraak met de ouders. Indien het wennen erg moeizaam gaat en het kind meer tijd nodig heeft om te wennen stemmen we dit met de ouders af.

Bij de overgang naar de andere groep laten we kinderen tijdens de aanwezigheid op de eigen groep wennen op de nieuwe groep. De pedagogisch medewerker gaat mee met de kinderen, laat de ruimte zien en kijkt of het kind er even wil blijven spelen. Na een tijdje haalt ze het kind weer op of brengt de nieuwe pedagogisch medewerker het kind weer terug naar de eigen groep. Met de ouders wordt besproken wanneer we deze wenperiode starten. Afhankelijk van het kind kijken we hoeveel wenmomenten nodig zijn.

Doordat de kinderen van de verschillende groepen gezamenlijk buiten spelen wennen de kinderen aan de andere kinderen en medewerkers van de locatie.

De mentor

Ieder kind krijgt een mentor toegewezen. Dat is een van de pedagogisch professionals van de groep. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en voert ook het intakegesprek. Ze vertelt het kind en de ouders dan onder andere wat haar rol als mentor betekent. Allereerst volgt de mentor de ontwikkeling van het kind. Ze heeft aandacht voor het welbevinden en de betrokkenheid van het kind, en

nodigt de ouders uit om daarover in gesprek te gaan. Verder streeft ze naar een soepele overgang tussen thuis en de opvang, en – als het kind vier jaar is – naar een goede overgang naar het onderwijs en de bso. Als de mentor langere tijd afwezig is, zorgen we voor vervanging. De nieuwe mentor licht de ouders daarover in. Als we een mentor toewijzen, kiezen we er een die voldoende aanwezig is tegelijkertijd met het kind. We houden ook rekening met het aantal kinderen waarvan een pedagogisch professional al mentor is.

Elkaar informeren

We vertellen ouders waar ze belangrijke informatie kunnen vinden. Daarnaast laten we weten wat hun kind bij ons doet en hoe het gaat. Als ouders behoefte hebben aan een gesprek of een vraag willen stellen, dan maken we daar tijd voor. Wij informeren ouders, en ouders informeren ons. Want we horen graag hoe het thuis met het kind gaat. Dankzij die informatie kunnen we beter aansluiten bij (het gedrag van) het kind. Tijdens individuele contacten stemmen we goed af op alle verschillende ouders die onze locatie bezoeken. We benaderen ook regelmatig alle ouders tegelijk als we informatie willen delen.

Breng- en haalmoment

Het breng- en haalmoment is een laagdrempelige mogelijkheid om met ouders te praten en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van het kind. Daarbij letten we op privacy: als er andere ouders of kinderen in de buurt zijn, bespreken we geen privé-zaken van het kind of de ouders.

Gesprek met de mentor

Minimaal eenmaal per jaar heeft de mentor met ouders een gesprek over de ontwikkeling van hun kind. Als de ouders of de mentor vaker behoefte hebben aan een persoonlijk gesprek, dan maken wij daar graag een afspraak voor.

Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Opvoeden doen we samen met ouders. We sluiten aan op thuis, met een gezamenlijk doel: de ontwikkeling van kinderen verrijken.

Hieronder lees je hoe we samenwerken en aansluiting zoeken bij de thuissituatie.

- We praten met ouders bij het halen en brengen en letten erop dat we iedereen regelmatig zien en spreken.
- We laten ouders foto's en filmpjes zien.
- We laten ouders gemaakte schatten zien.
- We schrijven nieuwsbrieven over diverse onderwerpen zoals personeel, thema's en activiteiten
- We plannen 1 keer per jaar individuele oudergesprekken

Opvoeden doen we samen – door groepsmanagement.

In dit deel: gedifferentieerd werken, beredeneerd werken, teamwerk, samen kinderen volgen, naar een volgende groep of naar de basisschool, signaleren van bijzonderheden, pedagogisch beleid evalueren en borgen, en pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar.

Gedifferentieerd werken

Gedifferentieerd werken staat voor onderscheid maken en variëren. Want kinderen verschillen qua leeftijd, niveau, interesse en eigenheid. Er is ook een overeenkomst: ze zijn allemaal nieuwsgierig. Ze willen graag nieuwe dingen ontdekken en volgende stappen zetten. Door gedifferentieerd te werken, spelen we in op onderlinge verschillen en op de nieuwsgierigheid van ieder kind. In de praktijk betekent gedifferentieerd werken dat we aandacht hebben voor alle ontwikkelingsgebieden. Daar laten we onze aanpak op aansluiten. En we bieden variatie en keuze door de dag heen.

Aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden (zie bijlage 1)

Met goed groepsmanagement zorgen we in het dagelijkse werk voor een gevarieerd aanbod. Dat aanbod sluit aan op alle ontwikkelingsgebieden. We weten goed hoe kinderen zich ontwikkelen, en daarom begrijpen we welke variatie er nodig is in de speelleeromgeving en bij de activiteiten/spelimpulsen. We sluiten steeds aan bij waar de kinderen zijn qua leeftijd, ontwikkeling, interesse en eigenheid. Zo blijft hun betrokkenheid hoog.

Variatie en keuze

We bieden variatie en keuze in een rijke uitdagende omgeving (met gevarieerde hoeken en materialen), met ruimte voor initiatief (met afwisseling tussen vrij spel en spelimpulsen/activiteiten), en altijd in dialoog (met inzet van de pedagogische interactievaardigheden). In de volgende hoofdstukken lees je daar meer over.

Teamwerk

Een groep kinderen begeleiden vraagt om teamwerk. Wie doet welke taak en hoe verdelen we onze aandacht over de kinderen, binnen en buiten? Daar denken we samen over na. Regelmatig nemen we ruimte voor spelbeschikbaarheid: het rustig kijken naar het spel van kinderen of het meespelen met hun spel. Zo kijken de pedagogisch professionals dagelijks naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Op grond daarvan verdelen ze hun aandacht en taken. In het teamoverleg maken ze daar afspraken over. Tijdens het teamoverleg bekijken ze hoe de taak- en rolverdeling is verlopen en hoe ze de taken en rollen de komende periode gaan verdelen.

Samen kinderen volgen

Spelende kinderen laten hun interesses en ontwikkeling zien. Door bewust te kijken naar wat kinderen bezighoudt – Wat spelen ze? Hoe spelen ze? Wat maken ze, en op welke manier? – leren we de kinderen beter kennen. We volgen hun ontwikkeling ook systematisch. Dat doen we met een (digitaal) kindvolgsysteem. We gebruiken de informatie uit het kindvolgsysteem voor keuzes en aanpassingen voor het individuele kind, de groep of de locatie. De mentor van het kind bespreekt individuele observaties met de ouders (zie 'Opvoeden doen we samen – met ouders').

Naar een volgende groep of naar de basisschool

Stroomt een kind door naar een nieuwe groep, dan zorgen we voor een geleidelijke overgang en een doorgaande lijn. We spreken wenmomenten af en de mentor draagt het kind zorgvuldig over aan de collega's van de nieuwe groep. Als een baby geen uitdaging meer vindt in de babygroep – of omgekeerd: als een kind emotioneel nog niet toe is aan een volgende groep – kan het tijdstip van doorstromen wijzigen. Dat gaat altijd in overleg met de ouders. We houden ook rekening met de samenstelling van groepen: de pedagogisch professionals moeten in staat zijn om aandacht te geven aan alle kinderen. Het belang van het kind staat altijd voorop.

Gaat een kind over naar een andere groep of locatie, dan dragen we de kennis over het kind – vastgelegd in het kindvolgsysteem – over aan de nieuwe groep. Heeft de nieuwe groep een ander LRK-nummer, dan vraagt de mentor toestemming aan de ouders om de informatie over te dragen. Is het LRK-nummer hetzelfde, dan hoeven de ouders alleen geïnformeerd te worden (afstemming). Vervolgens neemt de mentor contact op met de mentor van de nieuwe groep. Indien gewenst plannen de oude en nieuwe mentor een persoonlijk gesprek over het kind. Bij voorkeur is daar ook een van de ouders bij.

Gaat een kind starten op de basisschool, dan draagt de mentor het kind zorgvuldig over na toestemming van de ouders. Tijdens de eerste intake op onze locatie vragen we die toestemming al. Daarnaast stemt de mentor vóór de overdracht met de ouders af welke informatie we de school geven op het overdracht-/doorstroomformulier.

Op onze locatie gebruiken we voor de overdracht:

Kindvolgsysteem, hierin wordt de eindevaluatie gemaakt, gedeeld en besproken met ouder(s), verzorger(s) en school.

Signaleren van bijzonderheden

We observeren en volgen de ontwikkeling van kinderen. Bijzonderheden bespreken we altijd eerst met de ouders. Signaleren we bijzonderheden, dan gaan we te werk volgens de door Wij zijn JONG beschreven interne en externe zorgstructuur. Waar nodig schakelen we interne of externe experts in. Zij kunnen duiden wat er aan de hand is en geven advies over het vervolg. Uiteraard gebeurt dat altijd in nauw overleg met de ouders en na hun toestemming. Kortom: we blijven zorgvuldig in contact met de ouders en – na hun toestemming – ook met de externe instanties en de eventuele basisschool. In het team evalueren we de signalering.

Bij vragen over de ontwikkeling en het gedrag van kinderen kunnen we – in overleg en afstemming met de ouders – deze medewerkers of instanties raadplegen:

Pedagogisch coach, Zorgcoördinator KluppluZ, Ambulante medewerker KluppluZ, Logopedist, Medewerker gym en beweging, Centrum voor Jeugd en Gezin, Consultatiebureau.

Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen

Samen volgen we dagelijks **het welbevinden en de betrokkenheid** van kinderen in samenhang met hun ontwikkeling. Daarbij gebruiken we het kindvolgsysteem. Zitten de kinderen goed in hun vel, zijn ze ontspannen en voelen ze zich veilig? Dan zit het goed met het welbevinden. Doen de kinderen tijdens het spelen en de activiteiten nieuwe ervaringen op? Zijn ze geboeid en gefascineerd door de activiteit? Zit er uitdaging in het spel of activiteit? Dan is ook de betrokkenheid hoog.

In *Ik ben in beeld*, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG, staat uitvoerig beschreven hoe **welbevinden en betrokkenheid** voor ons de belangrijkste toetsstenen zijn om de ontwikkeling van kinderen te beoordelen. De mate van welbevinden en betrokkenheid daagt ons uit om de pedagogische kwaliteit voortdurend aandacht te geven. Daarbij nemen we steeds de vier pijlers onder de loep om onze aanpak te verbeteren:

Opvoeden doen we samen – Kunnen we onze samenwerking verbeteren? Met ouders, met elkaar en met andere organisaties?

In een rijke uitdagende omgeving – Hoe rijk en uitdagend is ons aanbod?

Met ruimte voor initiatief – Bieden we voldoende keuzevrijheid? Is het dagritme afgestemd op ruimte voor initiatieven van kinderen? Zijn onze activiteiten/spelimpulsen passend en verrijkend?

Altijd in dialoog – Weten we wat kinderen beweegt, wat kinderen bezighoudt en hoe we aansluiten bij hun behoeften en belevingswereld?

Aan welbevinden en betrokkenheid zien we hoe het gaat met een kind én met onze pedagogische kwaliteit. Jaarlijks monitoren en meten we die, zodat we zicht houden op wat we kunnen aanpakken. De jaarlijkse cyclus waarmee we onze pedagogische kwaliteit borgen bestaat uit deze fasen:

- De pedagogische praktijk evalueren.
- Vanuit die evaluatie pedagogische doelen bepalen.
- Werken aan de pedagogische doelen met acties die de vier pijlers versterken (via werkoverleg, coaching en/of scholing/training).
- Het effect van onze aanpak beoordelen door te kijken naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen.

De pedagogische praktijk en beleid monitoren en evalueren we met:

Pedagogische scan Kompas/ Matrix 'Ik ben in beeld'

Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

In 2023 legt onze locatie de focus op onderstaande pedagogische doelen. De doelen kunnen enigszins verschillen per team/groep.

Focus 2023

Borging van het kindvolgsysteem Konnect en gesprekken met ouders.

KVS

- *Hoe vul je het in?*
- *Wanneer vul je aan met een opmerking?*
- *Wanneer vul je het in? Momenten van observeren.*
- *Hoe kun je de observaties tijdens je werk inplannen?*
- *Hoe interpreteer je de vragen?*
- *Wanneer sluit je de observatie af?*
- *Kun je vakjes open laten, wanneer je het te observeren onderdeel niet hebt gezien?*
- *Hoe voorkom je dat je 'toetsjes' gaat doen met kinderen om erachter te komen of ze iets al kunnen?*
- *Hoe kun je je verzamelde informatie duiden: wat lees ik hier nu uit én wat kan ik daar dan mee in de praktijk op de groep?*
- *Wanneer stellen we de observatie open voor ouders?*

Oudergesprekken

- *Weten we wat het doel is van een tien-minutengesprek? Wat willen we daarin vooral delen met ouders?*
- *Hoe nodigen we ouders uit voor een tien-minutengesprek? (tactisch communiceren)*
- *Hoe gaan we om met ouders die geen gesprek willen?*
- *Hoe kunnen we alle observatiepunten in een kort tien-minutengesprek samenvatten?*
- *Hoe voer ik een gesprek met een ouder waarmee ik het lastig vind om te communiceren?*
- *Wat kan ik doen wanneer ik wat onzeker ben tijdens een oudergesprek?*

Om na een jaar te evalueren:

KVS: Aan het einde van het jaar 2023.....

- *..... hebben we voldoende ervaring opgedaan met het nieuwe KVS door minimaal voor elk mentorkind een observatie af te ronden.*
- *.....kennen we de afspraken m.b.t. het doen van de observaties en het omgaan met de informatie die uit de observaties komen.*
- *....doen we met z'n allen hetzelfde als het gaat om het doen van de observaties.*
- *.....zoeken we, wanneer nodig, als collega's elkaar op om elkaar verder te helpen bij het doen van de observaties.*

Oudergesprekken: Aan het einde van het jaar 2023....

- *....heb ik van zoveel mogelijk mentorkinderen de ouder(s) gesproken tijdens een tien-minutengesprek.*
- *....voel ik me comfortabel tijdens een oudergesprek, ongeacht welke ouder er voor me zit.*
- *....lukt het me om zonder oordeel te luisteren naar ouders en met hen uit te wisselen vanuit nieuwsgierigheid.*
- *.....wacht ik niet met een tien-minutengesprek wanneer ik écht iets wil bespreken met ouders.*

Wij bereiken de doelen met scholing/training, coaching en teamoverleg.

Opvoeden doen we samen – met andere organisaties.

In dit deel: de doorgaande lijn met het onderwijs en samenwerken met andere organisaties.

Doorgaande lijn met het onderwijs

Hieronder lees je met welke scholen voor basisonderwijs we samenwerken en de manier waarop we dat doen.

Naam basisschool	Samenwerking
	De Kameleon is een op zichzelf staande locatie, niet verbonden aan een school.

Samenwerken met andere organisaties

Onze locatie werkt samen met:

- KluppluZ
- Centrum Jeugd en Gezin
- Logopedie
- Consultatiebureau
- Bibliotheek
- Samenwerkingsverband
- Kentalis
- Audiologisch centrum

In een rijke uitdagende omgeving.

In dit hoofdstuk: indeling van de ruimte, inrichting van de hoeken en plekken, geordend materiaal, buitenruimte.

Indeling van de ruimte

Onze locatie heeft een prettige, sfeervolle en rustige uitstraling. Aantrekkelijk en niet te prikkelend. De kleuren zijn bewust gebruikt. En de aankleding van de wanden sluit aan bij de leeftijd van de kinderen. Verder zorgen we voor een goed overzicht en houden we belangrijke looproutes vrij. Zo creëren we een plek waar kinderen, ouders en pedagogisch professionals zich prettig voelen.

De rijke uitdagende omgeving bevat open ruimte en hoeken/plekken die zijn ingericht voor een bepaald spel of activiteit. Voor de baby's is er bijvoorbeeld een plek voor rammelaars, een ruimte om te draaien of te kruipen, en een zachte plek. Voor dreumesen is er bijvoorbeeld een plek om speelgoed vooruit te duwen, of om alles wat in huis gebeurt na te spelen. Dankzij de gevarieerde hoeken en plekken kunnen dreumesen en peuters hun eigen keuzes maken. Waar wil ik gaan spelen? Wat zal ik daar spelen? Met wie wil ik spelen?

De plekken zijn afgebakend met bijvoorbeeld kasten, speelschermen, matten of tape. Dat zorgt voor duidelijkheid en concentratie. Er is ruimte voor rustig en meer actief spel, voor individueel spel en spelen in kleine groepjes en om met z'n allen te zingen. Elk kind heeft iets eigens in de ruimte, zoals een eigen vakje, kapstok, stoel of foto.

De verdeling van de speelhoeken en -ruimtes past bij de leeftijdsgroep van de kinderen. Ook de toiletruimtes bieden de mate van privacy en zelfstandigheid die bij de leeftijd past.

Inrichting van de hoeken en plekken

We zoeken, soms samen met de kinderen, naar gevarieerde materialen voor in de speelruimtes. Alle kinderen kunnen in de hoeken iets van hun niveau vinden en hebben voldoende keuze. Kinderen kunnen naast of met elkaar bezig zijn met voldoende materialen. Het materiaal wordt regelmatig aangevuld en afgewisseld. Verder zijn er in elke groep materialen en illustraties te vinden waarop verschillende culturen en rollen zichtbaar zijn. Daarnaast liggen er veilige echte materialen die passen bij de leeftijd – zoals pollepels, mutsen of een vaatdoekje – en open materiaal waar kinderen zelf betekenis aan kunnen geven zoals dozen, takken of lege melkpakken. Veilige echte en open materialen bieden extra kansen voor verdiepend spel.

Geordend materiaal

De materialen zijn overzichtelijk geplaatst en zo nodig gelabeld. Die ordening helpt onszelf, maar is ook belangrijk voor het spel van kinderen. Ze kunnen het materiaal vinden en gemakkelijk opbergen. Ook voor ouders is het handig om snel een goed overzicht te hebben. Soms bewaren kinderen gemaakte spullen een tijdje, bijvoorbeeld om er de volgende keer mee verder te gaan of om iets tentoon te stellen. Ook daar reserveren we een plek voor.

Buitenruimte

We streven naar een uitnodigende buitenspeelplaats. Buiten hebben kinderen andere spelmogelijkheden en ze doen er belangrijke ervaringen op. We leggen de nadruk op bewegen en motoriek. Buiten kunnen kinderen rennen, met de bal spelen, fietsen, met zand spelen en van alles in de natuur ontdekken. Ook buiten is er een zichtbare verdeling van de ruimte. We zorgen voor een veilige, gevarieerde ondergrond die past bij het spel – bijvoorbeeld gras, steen, zand of een ondergrond met een klein niveauverschil. Ook zorgen we voor gevarieerde buitenmaterialen die gemakkelijk te vinden en op te ruimen zijn. Elke dag willen we buiten zijn.

Met ruimte voor initiatief.

In dit hoofdstuk: een vast maar flexibel dagritme, overgangen in het dagritme, belangrijke onderdelen in het dagritme, en een begrijpelijke dagindeling voor iedereen.

Een vast maar flexibel dagritme

Een dagritme of dagindeling is een vaste volgorde van dagelijkse gebeurtenissen. De dag is ingedeeld in herkenbare periodes met vaste onderdelen. Maar het dagritme is ook flexibel: wat de kinderen doen, staat niet tot in detail vast. Elke dag hebben ze bijvoorbeeld de ruimte om vrij te spelen. Het vrij spelen wordt afgewisseld met begeleide of geleide activiteiten/spelimpulsen. Bij vrij spelen ligt het initiatief geheel bij het kind, bij een begeleide activiteit/spelimpuls doen pedagogisch medewerkers met het kind mee, en bij geleide activiteiten/spelimpulsen ligt het initiatief bij ons. Met het dagritme zorgen we voor een balans tussen herhalen en nieuwe ervaringen opdoen. Bij de geleide activiteiten letten we op een goede afwisseling tussen de ontwikkelingsgebieden. En we blijven kinderen de ruimte bieden voor eigen initiatieven. Benieuwd naar onze globale dagindeling? Kijk onder 'Onze locatie' in het eerste deel van dit pedagogisch werkplan.

Baby's en dreumesen

Het dagritme voor de jongste baby's is in de eerste maanden individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het groepsdagritme. Vaak geldt ook voor dreumesen nog dat het dagritme per kind een beetje wordt aangepast (een kind zit bijvoorbeeld iets korter in de kring, gaat iets eerder slapen, of gaat van tafel als het klaar is met eten).

Overgangen in het dagritme

Overgangen van het ene naar het andere onderdeel zijn snel prikkelrijk voor kinderen. Om overgangen soepel te laten verlopen, gebruiken we aantrekkelijke rituelen. Daardoor blijven de kinderen betrokken bezig en behouden de pedagogisch professionals het overzicht. Elke overgang vraagt een eigen ritueel en vorm van samenwerken.

Belangrijke onderdelen in het dagritme

De hele dag zijn er kansen om met kinderen in gesprek te gaan, met ze te spelen, samen te genieten en de ontwikkeling te ondersteunen en stimuleren. Vaak doen ontwikkelkansen zich spontaan voor. Die kansen grijpen we terwijl we naar de kinderen kijken, aansluiten bij hun spel en met ze praten. We creëren ook zelf kansen door bewust activiteiten of spelimpulsen aan te bieden. Natuurlijk blijven we ook tijdens die geplande momenten goed kijken, aansluiten en praten met de kinderen. Op die manier doen zich ontwikkelkansen voor tijdens alle onderdelen van ons dagritme. Hieronder volgt een korte uitleg over de belangrijkste onderdelen.

Vrij spel

Tijdens vrij spel kiezen de kinderen zelf waarmee, waar en met wie ze aan de slag gaan. Waar nodig verhogen de pedagogisch professionals de betrokkenheid, lokken ze een volgende ontwikkelingsstap uit, of helpen ze bij het kiezen. Gedurende de ochtend en middag is er genoeg ruimte om vrij te spelen.

Grote groep

De term 'grote groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals samen met alle kinderen bewust gezamenlijkheid creëren. Bijvoorbeeld door samen te zingen, verhalen te vertellen, feestjes te vieren of rituelen uit te voeren. Daardoor groeit het gevoel dat we een groep zijn, bij elkaar horen en van elkaars gezelschap genieten. Tijdens de gezamenlijke activiteit blijft er ruimte voor eigen initiatieven van kinderen. Elke dag is er een moment voor de 'grote groep'.

Kleine groep

De term 'kleine groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals bewust met een kleine groep kinderen een activiteit doen, een spelimpuls uitlokken of samenwerken. Tijdens een kleine groepsactiviteit is er veel ruimte om in te gaan op initiatieven van kinderen en om die met elkaar te delen. Pedagogisch professionals stellen de kleine groepjes regelmatig doelgericht samen. Een groepje bestaat dan bijvoorbeeld uit de oudste of de jongste kinderen, of uit kinderen die aan de slag gaan met taalontwikkeling. Soms doen alle kinderen dezelfde activiteit, in wisselende kleine groepjes. In de 'kleine groep' is er veel ruimte voor uitwisseling en aandacht voor alle kinderen. Elke dag zijn er kleine groepen waarin kinderen spelen en ontdekken.

Eten en drinken

Elke ochtend of middag zijn er groepsmomenten waarop de kinderen samen eten en drinken. De pedagogisch professionals zorgen voor een veilig, gezellig en rustig moment.

Verzorgingsmoment

Verzorgingsmomenten zijn regelmatig terugkerende momenten, vaak een-op-een. Pedagogisch professionals zorgen voor aandachtige, respectvolle en rustige momenten.

Buitenspelen

Bewegen en buiten zijn is heel belangrijk voor kinderen. Buiten kunnen ze veel ervaringen opdoen. Wij laten de kinderen elke dag buitenspelen.

Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Voorspelbaarheid is voor alle kinderen belangrijk, maar vooral voor kinderen die aan het wennen zijn of de Nederlandse taal nog niet goed begrijpen. Met een heldere dagindeling weten ze snel wat er wordt verwacht. Pedagogisch professionals maken de dagindeling begrijpelijk. Ze gebruiken bijvoorbeeld rituelen, zoals liedjes zingen bij het naar buiten gaan, het opruimen of het begroeten. Daarnaast gebruiken ze dagritme kaarten met pictogrammen van de dagindeling.

Altijd in dialoog.

In dialoog zijn betekent dat er wederzijds contact is. Oftewel, vertaald naar de dagelijkse praktijk: dat er interactie is tussen pedagogisch professionals en kinderen – en tussen kinderen en volwassenen onderling. De pedagogische wetenschappen onderscheiden zes interactievaardigheden. Onze pedagogisch professionals zetten die vaardigheden dagelijks in, zodat kinderen zich veilig en op hun gemak voelen en zich bij ons kunnen ontwikkelen.

De zes interactievaardigheden:

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit is reageren op wat kinderen willen, denken en voelen – door oog te hebben voor signalen, non-verbaal en verbaal, en door een kind aan te voelen. Het gaat over geborgenheid bieden, een vertrouwensrelatie aangaan en kinderen erbij laten horen in een positieve groepssfeer. Voorbeelden daarvan zijn luisteren, de aai over de bol, het oogcontact, de knipoog, interesse en nieuwsgierig zijn naar het kind. Ook gaat het bij sensitieve responsiviteit over aanmoedigen en bevestigen: kinderen de mogelijkheid geven om nieuwe dingen te ontdekken. Voorbeelden daarvan zijn belangstelling tonen, betrokken zijn bij wat het kind doet, steun bieden bij moeilijke momenten en enthousiasme van het kind delen.

Respect voor autonomie

Respect voor autonomie is kinderen de ruimte geven om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen. Respect voor autonomie is ook: kinderen de kans geven vanuit eigen interesses bezig te zijn en keuzes te maken, zelf te experimenteren en ontdekkingen te doen. Als pedagogisch professionals lokken we ideeën en initiatieven uit, betrekken we kinderen bij het bepalen van regels en afspraken, en hebben we reële verwachtingen. Kinderen voelen het wanneer ze serieus worden genomen. Dan ontwikkelen ze eigenwaarde en kunnen ze zich betrokken voelen bij de groep, het spel en de activiteiten.

Structuur bieden en leidinggeven

Door structuur te bieden orden je de wereld om kinderen heen. Alle kinderen hebben daar behoefte aan. Structuur geeft ze het houvast dat ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag gaan. Voorbeelden daarvan zijn een overzichtelijke speelleeromgeving, een begrijpelijke dagindeling, een beperkt aantal consequente en duidelijke regels die uitgelegd worden aan kinderen, voorspelbaar en duidelijk gedrag

van pedagogisch professionals en thematisch werken. Structuur bieden en leidinggeven lijkt het tegenovergestelde van respect voor autonomie, maar ze vullen elkaar aan als ze in evenwicht zijn. Voor elke (leeftijds)groep en voor elk kind ligt dat evenwicht weer anders.

Ongewenst gedrag ombuigen naar gewenst gedrag

Hoe gaan we om met ongewenst gedrag? Kinderen willen zich geaccepteerd voelen zoals ze zijn. Inclusief hun emoties en belevingen, ook op momenten dat ze boos, druk of naar binnen gekeerd zijn. We gaan ervanuit dat het kind met zijn gedrag een bedoeling heeft, ook al is dat gedrag niet altijd effectief of gewenst. Allereerst proberen we daarom de intentie van kinderen te begrijpen. Er zijn veel redenen voor ongewenst gedrag, bijvoorbeeld niet weten dat iets niet mag, van slag zijn door een gebeurtenis, meer uitdaging nodig hebben of temperamentvol zijn. Het gedrag kan ook bij de ontwikkelingsfase horen. Het doel van ombuigen van ongewenst naar gewenst gedrag is dat het kind met (zelf)vertrouwen weer verder kan met het sturen van zijn eigen gedrag. Kinderen voelen zich ook veiliger als ze weten dat er iemand aanwezig is die ingrijpt als het even niet gaat, die ondersteunt of juist begrenst. Iemand bij wie ze kunnen checken of wat ze doen ook kan.

Er zijn veel manieren waarop pedagogisch professionals kunnen reageren op ongewenst gedrag: een non-verbale reactie geven, een grapje maken, kinderen positief herinneren aan een regel, gedrag benoemen dat gewenst is, ik-boodschappen geven over het gedrag van het kind, en soms ook negatief gedrag negeren en positief gedrag juist belonen.

Vijf stappen bij conflictoplossing

Soms hebben kinderen conflicten. Wij zien die als leermomenten voor de (sociale) ontwikkeling. Kinderen leren hun gevoel en mening te laten horen en zien. Ze leren zichzelf en de ander beter te begrijpen en oplossingen te zoeken. Daardoor leren ze sociale en morele regels. Bij een conflict zetten pedagogisch professionals vijf stappen:

1. Bij een probleem of conflict stoppen we, snel maar rustig, het ontoelaatbare gedrag. We benoemen de emoties die kinderen laten zien en geven ze zo nodig een handreiking om hun emoties op een toelaatbare manier te uiten (stoom afblazen/ruimte voor ontlasting zonder dat andere kinderen zich onveilig voelen).
2. Bij kinderen die (nog) niet goed kunnen praten vertellen we welke gebeurtenis en emoties we hebben gezien. Oudere kinderen vertellen zelf wat er is voorgevallen. We checken daarna of we het goed hebben verwoord of begrepen.
3. We geven als objectieve bemiddelaar bij jonge kinderen één of enkele compromisvoorstellen. Zo gauw kinderen het kunnen, dragen ze zelf mogelijke oplossingen aan.
4. We letten erop dat de gekozen oplossing naar tevredenheid van alle kinderen is (de beste oplossing) en we bedenken zoveel mogelijk samen hoe we die kunnen uitvoeren.
5. Daarna volgen we de kinderen een tijdje bij het spel om te zien of het compromis of de oplossing werkt.

Praten en uitleggen

Bij deze interactievaardigheid gaat het over de taal die pedagogisch professionals gebruiken als ze kinderen begeleiden én over de manier waarop we taalvaardigheid van kinderen stimuleren. Belangrijk bij praten en uitleggen is dat kinderen de ruimte krijgen voor echte (non-)verbale gesprekken, waarbij we het kind volgen en een rijke (non-)verbale omgeving zijn. Want kinderen leren taal door wat ze in hun omgeving horen.

Contactinitiatieven

Alle kinderen zoeken regelmatig contact met (non-)verbale gedragingen. Die grote en kleine signalen vangen we zo vaak mogelijk op, zodat kinderen zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen krijgen. Door kinderen vaker te zien, leren we hun contactinitiatieven kennen. Ook pedagogisch professionals nemen initiatieven tot contact. We vragen bijvoorbeeld aandacht voor een activiteit/spelimpuls of gebeurtenis, we betrekken de kinderen daarbij, of we beginnen gewoon een gezellig praatje.

Gesprekken

De balans tussen een-op-eengesprekken, kleine groepsgesprekken en gesprekken met de hele groep laten we aansluiten op de leeftijd. De onderlinge omgang is gebaseerd op plezier, aandacht, oprechte interesse, begrip, respect en duidelijkheid. Nederlands is de voertaal, maar in sommige werksituaties kan een pedagogisch professional een andere taal gebruiken in het belang van het kind. We creëren een positieve communicatieve sfeer door regelmatige beurtwisselingen – zowel een-op-een als in groepssituaties. Soms bouwen we gesprekken uit en doen we een beroep op het denkvermogen van kinderen. In een groepssituatie proberen we iedereen te betrekken bij wat er gebeurt. Wordt het gesprek afgesloten, dan laten we dat duidelijk weten. Ook kinderen geven (non-)verbaal aan wanneer het contact voor hen is afgelopen. Het is belangrijk voor kinderen dat wij dat zichtbaar opmerken.

Ontwikkeling stimuleren

De interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren' zetten we in tijdens allerlei situaties en activiteiten. Kinderen zijn van zichzelf al nieuwsgierige ontdekkers en onderzoekers, maar we stimuleren hun spelendwijze ontwikkeling ook gericht. Daardoor kunnen ze extra stappen zetten en doen ze in alle ontwikkelingsgebieden ervaringen op, passend bij hun eigen tempo, interesses en mogelijkheden. In allerlei spelsituaties en activiteiten zien we volop didactische mogelijkheden. Per kind en per situatie kiezen we wat we doen: intenties en plannen van kinderen verwoorden of helpen uitvoeren, nieuwe materialen aanreiken bij een vertrouwd spel, een nieuw idee inbrengen bij een bestaand spel, open vragen stellen, samen oplossingen zoeken, indrukken verwerken, kinderen bij elkaar betrekken, meespelen, het spel voordoen, voorbeelden geven, instructie geven en nog veel meer. We helpen kinderen ook als ze iets nog niet helemaal alleen kunnen of durven. Kortom: we stimuleren de ontwikkeling op alle mogelijke manieren.

Begeleiden van onderlinge interacties

Met deze interactievaardigheid sluiten we het hoofdstuk af. Als pedagogisch professionals begeleiden we de onderlinge interacties van kinderen en het groepsproces. Dat doen we met begrip, respect, interesse en duidelijkheid. Kinderen leren volop van elkaar, ze vullen elkaar aan en ze hebben plezier in samenzijn en erbij horen. We zetten ons in voor een groeps sfeer waarbij ieder kind zichzelf kan zijn en mee kan doen. We praten over diverse onderwerpen en we zijn nieuwsgierig naar verschillende ideeën

en meningen. Verder creëren we gezamenlijkheid door bijvoorbeeld feestjes te vieren, rituelen uit te voeren, (groeps)herinneringen te koesteren met foto's en verhalen, vriendschappen te zien en te waarderen. Zelf laten we goed voorbeeldgedrag zien. Waar het kan, laten we kinderen meedenken en beslissen. Door kinderen vaak te laten werken in kleine groepen (bijvoorbeeld bij activiteiten, eten en drinken), geven we kinderen de kans om elkaar goed te leren kennen.

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

In dit hoofdstuk: extra aspecten van het pedagogisch beleid, conform de eisen in de Wet Kinderopvang

Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt

Soms kunnen kinderen de stamgroep of stamgroepruimte verlaten voor bepaalde activiteiten of om even in een andere groep of centrale hal te gaan kijken of spelen.

Op onze locatie verlaten de kinderen de stamgroep **soms**.

De eigen groep is voor kinderen een veilige basis. Vanuit veiligheid en vertrouwen willen kinderen hun wereld vergroten en ervaren wat er achter de vertrouwde deur gebeurt. Door soms de stamgroep te verlaten, krijgen kinderen meer ruimte om op ontdekkingstocht te gaan of te spelen met kinderen buiten de eigen groep.

Bij bijzondere feesten, zoals het zomerfeest, het Sinterklaasfeest hanteren wij het open deuren beleid. Er worden activiteiten aangeboden op de verschillende groepen. Kinderen kunnen in de diverse groepen deelnemen aan de activiteiten.

Kinderen kunnen ook op eigen initiatief bij een andere groep spelen. Dit gebeurt met name op de groepen die dicht bij elkaar liggen, zoals de Vlinders en de Libelle en de Krekels en de Duizendpoot. Na de stamgroep momenten kunnen de kinderen bij een andere groep spelen als zij dat willen. De medewerkers zijn goed op de hoogte wie er op welke groep is.

Tevens maken we gebruik van onze speelhal. Kinderen kunnen spelen in de hal met andere materialen en met kinderen van de andere groepen.

Tijdens het buiten spelen spelen de kinderen van de verschillende groepen gezamenlijk buiten.

Binnen het pand hebben we een groep voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand, de Rupsjes. Deze groep valt onder de organisatie Reinaerde. De ruimte van de Rupsjes is tegenover onze peutergroep de Bijen. We onderzoeken de mogelijkheden om samen activiteiten te ondernemen, zoals samen buiten spelen, samen gymmen, bij het openen de mogelijkheid bieden om op elkaars groep spelen. Uitgangspunt hierbij is het welbevinden van de kinderen.

Afhankelijk van covid kijken we naar de mogelijkheden.

Bij de volgende (spel)activiteiten verlaten de kinderen de stamgroep:

Wanneer we gaan spelen in de speelhal, als we buiten gaan spelen, bij workshops die worden aangeboden door een externe samenwerkingspartner (dansen, beweegkriebels, yoga, judo etc). Bij bijzondere gelegenheden zoals feesten.

Als kinderen de stamgroep verlaten, dan is dat als volgt geregeld:

Bij het KDV gaat de vaste pedagogisch medewerker met de kinderen mee naar de activiteit/spelen in de speelhal

Extra opvang afnemen

Ouders hebben bij ons **wel** de mogelijkheid voor het afnemen van extra opvang.

Kinderen komen meestal op vaste dagen naar de dagopvang. Dat is belangrijk voor de stabiliteit van de groepen, het veilige en vertrouwde gevoel van de kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit. Soms kan het voorkomen dat ouders extra opvang nodig hebben. Aan extra opvang afnemen zijn spelregels verbonden. Ouders kunnen [die regels](#) vinden op de website.

Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Volgens de Wet Kinderopvang moet er per locatie vijftig uur per jaar beschikbaar zijn voor pedagogisch beleid en tien uur per fte voor coaching. De pedagogisch beleidsuren zijn bestemd voor de totstandkoming en uitvoering van beleidsvoornemens (zie pedagogische kwaliteit, onze focus voor dit jaar). De coachinguren worden ingezet om pedagogisch professionals te coachen bij hun werkzaamheden.

Bovenstaande uren hebben we als volgt verdeeld, waarbij alle medewerkers (inclusief flexmedewerkers en invallers) minimaal eenmaal per jaar coaching ontvangen. De uren zijn vastgesteld op peildatum 1 januari.

Vormgeving pedagogische beleidsvoornemens	50 uur
Vormgeving coaching van medewerkers	Bij onze locatie zijn deze uren als volgt verdeeld: Op onze locatie hebben we 13,66 FTE dit komt uit op 136,6 uur voor coaching. Individuele coaching (VIB) Groepscoaching Observatie op de groepen aan de hand van de pedagogische scan Verdiepen rijke, uitdagende omgeving Werkoverleg Kindoverleg

Coaches verdelen hun uren over bijvoorbeeld werkoverleg, kind-besprekingen, inspiratiebijeenkomsten, samen formuleren van pedagogische doelen, evaluatie van pedagogische doelen en coaching on the job met teams. Coaches en managers streven gezamenlijk naar een zo efficiënt mogelijke inzet.

Bijzonderheden van onze locatie en gemeentelijke eisen

Bijlage 1.

De ontwikkelingsgebieden op een rij

Alle ontwikkelingsgebieden hangen met elkaar samen en zijn even belangrijk. Bij Wij zijn JONG willen we kinderen brede ervaringen op laten doen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot creatieve denkers en doeners. Die ontwikkeling is voortdurend aan de gang. En alle stappen die de kinderen zetten, doen ertoe voor ons. Lees de voorbeelden per ontwikkelingsgebied en zie de kinderen groeien – van 0 tot en met 12 jaar en ouder.

De acht ontwikkelingsgebieden:

1. **De emotionele en sociale ontwikkeling.** Van goed in je vel zitten, je veilig voelen en welbevinden naar vertrouwen hebben in jezelf en anderen, samenzijn, samen spelen, belangstelling hebben voor elkaar, samen genieten, samen delen, keuzes maken, plannetjes maken en terugkijken, troosten en getroost worden, samen vieren, samen regels maken, afspraken nakomen, onenigheid oplossen, opkomen voor jezelf en de ander, je identiteit vormen door vergelijking, verantwoordelijkheid voor elkaar dragen, participeren, anderen accepteren en met anderen omgaan, competitie, genieten van elkaar, samenwerken, etc.
2. **De motorische ontwikkeling.** De grote en de kleine motoriek. Van het pakken van je voetje naar om kunnen draaien, kruipen, lopen, balanceren, de bal rollen, strepen zetten met de kwast, een autootje laten rijden, een trein vastmaken, lopen over een streep, fietsen, dansen, schrijven, fluiten, voetballen, turnen, bouwen met fijne materialen, etc.
3. **Taal en communicatie/taalvaardigheid.** Van horen, huilen, kijken en brabbelen, naar luisteren, praten, een gesprek voeren, rijmen, lezen, schrijven, gedichtjes maken, verhalen bedenken en informatie tot je nemen.
Taal is een middel om uit te drukken en met anderen te delen wat je ervaart, voelt, denkt of wilt. Taal omvat spraak, dus het beheersen van klanken. Bij passieve taal gaat het om het vlot verstaan van dialogen, opdrachten, liedjes, verhalen, toneelstukjes en filmpjes.
4. **Rekenprikkel.** Van 'daar pas ik wel tussen' naar meten van de hoogte, breedte en diepte. Van rekening houden met één eigenschap tegelijk naar rekening houden met meer eigenschappen. Van willekeurig tellen van de getallen 1, 2, 7, 5, 10 naar het uitrekenen van $4 \times 12 = 48$. Van drie blokken op elkaar zetten naar werken vanuit een bouwtekening tot er een kasteel staat. Van

verschil voelen tussen zacht, hard, nat, droog, licht en zwaar naar onderscheid maken tussen kleuren, vormen, structuren, hoeveelheden, etc.

5. **Muzikale en beeldende expressie.** Van geluiden horen, muziek luisteren, beelden en bewegingen zien en maken naar zingen, dansen, tekenen, schilderen, kleien, kleuren, structuren zien, composities maken, etc.

6. **Morele ontwikkeling en begrijpen van de sociale wereld.** Van voelen dat we van je houden en dat je erbij hoort naar voelen en weten dat je wordt gewaardeerd, nadenken over wat wel en niet mag en waarom, nadenken over wat een 'goed' mens is, nadenken over de verschillen tussen mensen, respecteren van anderen, etc.

7. **Verstandelijke ontwikkeling/denkontwikkeling.** Van doen, ervaren en ontdekken naar steeds meer concrete kennis van de mens en de wereld om je heen, abstracte begrippen, filosofische wijsheden, begrijpen van de fysische wereld – van zandkorrel tot sterrenstelsel – en de levende natuur, begrijpen hoe voorwerpen zich gedragen in allerlei situaties en combinaties met elkaar (bijvoorbeeld het effect van water op papier), de effecten van handelingen op objecten kunnen voorspellen (bijvoorbeeld hoe de bal gaat rollen), vertrouwd raken met allerlei technische toepassingen, etc.

8. **Zelfsturing en ondernemingszin.** Van willekeurig exploreren naar bewust voor je spel kiezen. Van weten wat je wilt naar initiatief nemen en stappen zetten om je doel te bereiken. Van met wilskracht iets oppakken, doelen stellen en keuzes maken naar scenario's voor acties verzinnen, afstand kunnen nemen en leren uit ervaring. Van leren omgaan met moeilijkheden en obstakels naar problemen oplossen.

Bijlage 2.

Gebruikte literatuur

Boonstra, M. & IJ. Jepma (2016). *Lerenderwijs. Samenwerken aan pedagogische kwaliteit in de kinderopvang*, Springer Media B.V.

Fukkink, R., redactie (2017). *Pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*. BKK. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

GGD GHOR Nederland & Nederlands Jeugdinstituut (NJI), *Veldinstrument observatie pedagogische praktijk kindercentra en peuterspeelzalen december, 2014* Utrecht.

Hoex, J., (2010). *Een solide basis voor positief jeugdbeleid*. Nederlands Jeugdinstituut.

ISSA, VBJK, Mutant (2016) *Europees kader voor kwaliteit (*Nederlandse samenvatting) - European Quality Framework ECEC/ EQF*.

Keulen, van, A., Leseman, P., Wanningen, K. & Kool, C. (2015). *Kwaliteitskader voor educatie van het jonge kind*. Nuvoorlater.nl

Keulen, A. van & E. Singer (2012), *Samen verschillend. Pedagogisch kader diversiteit in kindercentra 0-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Laevers, F., Silkens, K., & Declercq, B. (2020). *Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang*. Lannoo.

Laevers, F., Buyse, E., Daems, M. Declercq, B. (2016). *Welbevinden en Betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang* (Uitgave kennisdossier kinderopvang BKK). Utrecht: BKK.

Landelijk Pedagogenplatform Kindercentra (2017). *Bouwstenen voor een pedagogisch kwaliteitskader Kinderopvang*.

Leseman, P., Veen, A. redactie (2016). *Ontwikkeling van kinderen en relatie met kwaliteit voorschoolse instellingen. Resultaten uit het pre-COOL cohortonderzoek*. Kohnstamm Instituut.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2009). *De NCKO kwaliteitsmonitor*. SWP.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2012). *De kwaliteitsmonitor BSO*. SWP Amsterdam.

Riksen -Walraven, M. (2000). *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Vossiuspers AUP, Amsterdam.

Schreuder, L., M. Boogaard, R. Fukkink & J. Hoex (2011), *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Singer, E., & De Haan, D. (2021)). *Speels, liefdevol en vakkundig*. SWP.

Singer, E. & L. Kleerekoper (2009), *Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar*. Elsevier gezondheidszorg, Maarssen.

Singer, E., Van Keulen, A., Saiz, A. B., & Roetman, A. (2012). *Samen verschillend*. Reed Business Education.

Strik, A., Schoemaker, J., (2018) *Interactievaardigheden. Een kindvriendelijke benadering*. Bon Stafleu van Loghum, Houten.

